

Editorial

Libèl·lules amenaçades a Catalunya

L'intens treball de camp desenvolupat pel grup Oxygastra per tal de preparar un futur atlas dels odonats de Catalunya s'ha traduït en més de 30.000 citacions corresponents a 70 espècies i ha permès conèixer molt millor la seva distribució en el territori, així com molts aspectes relacionats amb la seva biologia i ecologia. Tota aquesta informació també ha estat utilitzada per avaluar el grau de vulnerabilitat i amenaces que afecten les libèl·lules de Catalunya i actualitzar la proposta d'espècies amenaçades que es va presentar l'any 2008 per la preparació d'una llista d'invertebrats que requereixen mesures de conservació, amb vistes a la seva inclusió en un futur decret de protecció dels invertebrats de Catalunya.

Fruit d'aquest treball, Xavier Maynou i Ricard Martín, membres d'Oxygastra, han fet un article publicat en el darrer número del *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*¹, on s'exposa la metodologia aplicada i els resultats obtinguts.

Cal destacar l'aplicació de dos mètodes diferents a totes les espècies citades a Catalunya. D'una banda, els criteris de la Unió Internacional per a la Conservació de la Naturalesa (UICN) a escala regional, aplicats a partir d'estimacions de les evolucions futures de les poblacions de cada espècie i dels seus hàbitats així com a partir del càlcul de les àrees d'ocupació i del grau de fragmentació d'aquestes. De l'altra, els autors han desenvolupat un índex

de vulnerabilitat dels odonats de Catalunya, índex IVOC, fonamentat en el mètode establert el 2005 per l'equip encapçalat pel Dr. Pedro Abellán per avaluar la vulnerabilitat de coleòpters aquàtics, però adaptat a les característiques de l'ordre dels odonats i a les de la zona d'estudi. Aquest índex pondera sis criteris en una escala de nombres enters que va del 0 al 3: criteris de distribució general, grau d'endemisme, raresa de cada tàxon, persistència temporal, raresa de l'hàbitat i pèrdua de l'hàbitat. L'índex IVOC d'una espècie és la suma de les puntuacions obtingudes a cada criteri. A partir d'un índex de 9 es considera que una espècie presenta una vulnerabilitat elevada i per a valors IVOC superiors a 14 de molt elevada.

Cada mètode té les seves virtuts i els seus inconvenients. El mètode dels criteris de la UICN és complicat d'aplicar als diversos grups d'insectes per la necessitat d'utilitzar

dades quantitatives que no sempre són disponibles i sovint s'acaba fent ús del criteri que valora la mida de les àrees d'ocupació i la seva possible evolució. El mètode IVOC premia especialment les espècies endèmiques que presenten major especificitat en els seus hàbitats reproductors i, per tant, pot menysvalorar els tàxons que no són enemics o que no són tan estrictes en la seva selecció d'hàbitat reproductor. La combinació dels dos mètodes, per tant, permet obtenir resultats més robustos i detectar més espècies vulnerables que no pas l'aplicació d'un d'ells.

Els resultats obtinguts es poden resumir de la manera següent:

- Dues espècies han estat considerades extingides a escala regional: *Coenagrion pulchellum* i *Brachytron pratense*.
- Hi ha quatre tàxons als quals no s'ha pogut aplicar cap de les dues metodologies: *Platycnemis pennipes*, *Anax ephippiger*, *Leucorrhinia pectoralis* i *Trithemis kirbyi*.
- Cincuenta-cinc tàxons no presenten graus d'amenaça elevada, tot i que alguns d'ells es troben a prop de l'amenaça: *Lestes dryas*, *Lestes sponsa*,

Tàxon	Categoria UICN regional	Índex IVOC
<i>Orthetrum nitidinerve</i>	En perill crític, CR	13
<i>Gomphus graslinii</i>	En perill, EN	10
<i>Onychogomphus costae</i>	En perill, EN	10
<i>Cordulia aenea</i>	En perill, EN	9
<i>Macromia splendens</i>	En perill, EN	9
<i>Coenagrion hastulatum</i>	En perill, EN	8
<i>Sympetrum pedemontanum</i>	En perill, EN	6
<i>Aeshna isocetes</i>	Vulnerable, VU	7
<i>Leucorrhinia dubia</i>	Quasi amenaçada, NT	9

Aeshna juncea, *Cordulegaster bidentata*, *Somatochlora metallica*, *Libellula fulva* i *Sympetrum vulgatum ibericum*.

- La llista d'espècies vulnerables o amenaçades queda establerta en 9 espècies:

¹ MARTÍN, R., MAYNOU, X. 2015. «Evaluación del estado de amenaza de los odonatos (Insecta: Odonata) de Cataluña». *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*, vol. 56, p. 161-172.

Els interessats a disposar d'una còpia d'aquest article, poden sol·licitar-la a la [Secretaria de la ICHN](#). ■

Assemblea General

El 2 de juliol passat, es va realitzar l'Assemblea General de la Institució Catalana d'Història Natural.

Un dels punts de l'ordre del dia va ser la renovació dels càrrecs del Consell Directiu, que una vegada fet el recompte de vots quedà constituït de la manera següent:

Presidència:

Joan Pino Vilalta

Vicepresidència:

Pere Luque Pino

Secretaria:

Eulàlia Comas Lamarca
Tresoreria:
Roser Campeny Valls

Vocals:

Òscar Alomar Kurtz
Jaume Ayguadé Ayguadé
Ferran Climent Costa
Xavier Escuté Gasulla
Ferran Sayol Altarriba
Juli Pujade-Villar
Delfí Sanuy Castell

A continuació es van comentar i aprovar els canvis del Reglament de règim interior de la ICHN.

Consell Directiu

Jordi Ribes, Soci d'Honor de la ICHN

El 2 de juliol passat, en el marc de l'assemblea ordinària de la nostra entitat, es va nomenar Soci d'Honor en Jordi Ribes Rius.

Jordi Ribes, Àngel Lagar, Sr. Gras y Carles Altimira, 1956

En Jordi, nascut a Barcelona l'octubre de 1930, va exercir com a doctor estomatòleg. Però aquesta dedicació professional no va ser obstacle per conrear paral·lelament la seva gran afició als insectes. Inicialment es dedicava tant als coleòpters com als heteròpters, però finalment aquest segon grup va prendre-li tot el temps i esforç, arribant així a ser un dels grans heteropteròlegs europeus. Val a dir que l'ambient entomològic el respirava a casa seva, a través del seu sogre, el Dr. Francesc Español, la seva esposa Josefina Español, i la seva filla Èva.

Ja des dels inicis, la seva vàlua com a entomòleg, el seu caràcter afable i

la seva facilitat pels idiomes van fer que es tractés amb l'elit d'estudiosos dels heteròpters: Wagner, Weber, Remane, Péricart... , i més endavant Putschkov, Carapezza, Günther... I en l'àmbit espanyol Vázquez, Baena, Pagola-Carte... Aquesta manera de fer ha estat continua al llarg de tota la vida, a mesura que apareixien investigadors més joves als quals incorporava al seu cercle d'amics i col·laboradors. Tots els contactes i el contingut dels missatges eren curosament consignats en un dietari que reflecteix la seva activitat i és una bona aportació a la història de la heteropterologia europea. D'altra banda, en participar als Quadrennial Meetings de la International Heteropterists' Society de Sant Petersburg (2002) i Wageningen (2006), va tenir l'enorme satisfacció de poder conèixer personalment molts d'aquells a qui només havia tractat per correu ordinari o electrònic.

En Jordi Ribes sempre va mantenir l'interès pel treball de camp, ja fos acompanyat de la seva família, o bé en partides organitzades amb la «gent del Museu –de Zoologia de Barcelona–». Solien visitar diferents indrets de Catalunya, d'Aragó o bé del sud

Xanti Pagola-Carte, Jordi Ribes i Imanol Zabalegui Laso (Montseny, 2002).

(Continua)

de França. Aquesta cacera continuada, i sens dubte també els nombrosos intercanvis amb heteropteròlegs ibèrics o de fora, han estat la base d'una excel·lent col·lecció representativa de la fauna paleàrtica d'heteròpters. D'altra banda, des dels seus orígens en Jordi va freqüentar la Sessió Conjunta d'Entomologia de la ICHN-Societat Catalana de Lepidopterologia, col·laborant en el volum d'articles corresponent a cada Sessió.

La seva investigació sobre heteròpters es reflecteix en 156 publicacions, de les quals 67 es troben en revistes catalanes o espanyoles, 40 en revistes internacionals, 46 són capítols de llibre o actes a congressos, i 3 són llibres. En 53 de les publicacions consta com a únic autor, però a partir del 1988 hi ha una creixent col·laboració amb altres col·legues: en 76 publicacions signa conjuntament amb un o més autors espanyols, i en 27 signa amb autors d'altres països. Prop d'un centenar d'aquestes publicacions apareixen citades a internet (Google Scholar), i acumulen quasi 650 citacions.

Jordi Ribes ha descrit 2 gèneres i 51 espècies i subespècies

vàlides d'heteròpters: *Anthocoridae* (1), *Lygaeidae* (3), *Microphysidae* (2), *Miridae* (33), *Pentatomidae* (2 gèneres i 2 spp), *Reduviidae* (6) i *Tingidae* (2). A ells s'han dedicat 2 gèneres i 24 espècies d'heteròpters: *Aradidae* (1 gènere), *Anthocoridae* (1), *Coreidae* (1), *Cydniidae* (1), *Lygaeidae* (1), *Miridae* (1 gènere i 12 espècies), *Pentatomidae* (3), *Reduviidae* (3), *Rhopalidae* (1), *Tessaratomidae* (1), *Tingidae* (2). I també 4 espècies i subespècies de Coleòpters: *Anobiidae* (1), *Curculionidae* (2) i *Tenebrionidae* (1).

Sens dubte tots aquests mèrits científics justifiquen la concessió del Soci d'Honor de la ICHN, a la qual es va afiliar l'any 1972. ■

Guia il·lustrada per a conèixer els arbres, de JAUME LLISTOSELLA I ANTONI SÀNCHEZ-CUXART. Publicacions de la Universitat de Barcelona, 2015.

Sessions científiques

Perquè desapareixen les granotes. Són els amfibis el canari de la mina?

El 29 de maig passat, a Amposta, Delfi Sanuy, biòleg i catedràtic de la Universitat de Lleida, va fer una amena conferència que duia per títol «Perquè desapareixen les granotes. Són els amfibis el canari de la mina?»

Els amfibis i en particular els anurs (gripaus i granotes) han patit una forta davallada dels seus efectius poblacionals en els darrers 15-20 anys, que ha deixat les poblacions tant en l'àmbit local de casa nostra com a escala global, en un declivi espectacularment elevat. A les terres de l'Ebre, segons s'explicava a la xerrada, pràcticament ja no se senten cantar les granotes.

Els amfibis, un grup de vertebrats, contenen > 7.000 espècies i una recent avaluació de tot el grup (iucnredlist.org/

amphibians) va trobar que gairebé un terç de les espècies d'amfibis (32 %) estan amenaçades, cosa que representa 1.856 espècies. Els amfibis han existit a la Terra durant més de 300 milions d'anys, però només en els últims dos decennis hi ha hagut un alarmant nombre d'extincions; es creu que prop de 168 espècies s'han extingit, i almenys les poblacions de 2.469 espècies (43 %) estan disminuint. Això indica que el nombre d'espècies extintes i amenaçades probablement continuarà augmentant.

En realitat els amfibis es comporten com el canari de la mina (aquell ocell que els miners s'emportaven a las galeries de carbó i quan el contingut de grisú era massa elevat el pobre ocell moria), la qual cosa ens indica que quelcom estem fent malament en el nostre planeta. La seva davallada ha d'esdevenir un avís prou important que la natura potser està entrant en un punt de no retorn. ■

Ker. Revista del Grup de Recerca de Cerdanya. Núm. 8, juliol de 2015.

Delegació del Bages

Sortides naturalistes guiades

Genciana groga

El curs 2014-15 de sortides naturalistes guiades es clogué l'11 de juliol amb una excursió a la vall de Comapedrosa de la parròquia de la Massana d'Andorra, com cada any en un indret del Pirineu.

El govern andorrà protegeix sota la figura de Parc Natural Comunal de les Valls del Comapedrosa una àrea extensa que va des d'Arinsal fins al cim. Raons per la protecció de la vall no en falten: l'orientació d'est a oest la fa lluminosa, diversa i arrecerada, és un bon exemple de vall del Pirineu axial modelada per l'erosió glacial, manté una notable riquesa de plantes pirinenques i, vista en conjunt, irradia bellesa i natura. A més, la figura de parc natural n'allunya les temptacions d'urbanització o de transformació en pistes d'esquí.

La ruta prevista, circular des d'Arinsal i amb 1.000 metres de desnivell, travessa de baixa a dalt els estatges montà, subalpí i alpí a la vegada que combina bosc, prat, àrees humides i trams rocosos amb l'objectiu de mostrar la varietat de la flora, de la vegetació i del paisatge pirinencs.

L'any 1996, una immensa allau de neu i rocs va destrossar les cases més altes del poble d'Arinsal. L'ample corredor de les allaus s'identifica per la presència de bedolls en lloc de pins. Després d'aquella allau catastròfica, al capdamunt d'Arinsal es va construir un dic gruixudíssim que obtura quasi completament la vall, foradat només per dos túnels estrets, un per la circulació de vehicles i persones i l'altre pel pas del riu. Cada hivern el dic atura les allaus expressament provocades. El dic d'Arinsal recorda la presència dels riscos naturals.

Travessat el dic, enfilem per un bosc de pi roig amb alguns avets i sotabosc de nabiu. No hi falten les herbes especialistes del bosc subalpí com el xuclador (*Melampyrum pratense*), la *Luzula nivea* d'espigues clares, la composta *Prenanthes purpurea* amb capítols de només 5 flors i la falguera femella (*Athyrium filix-foemina*) amb frondes retallades com fetes de puntes de coixí, ni d'altres com l'herba fetgera (*Anemone hepatica*), la maduixera de bosc (*Fragaria vesca*) o el pericó (*Hypericum perforatum*) que demostrant gaudir d'una gran amplitud altitudinal.

Veladre

Dic d'Arinsal

La roca és un esquist que no dona un sòl particularment àcid ni bàsic, de manera que tant hi creix la bruguerola (*Calluna vulgaris*) característica dels terrenys silícis com el boix (*Buxus sempervirens*) d'afinitat calcícola.

Ben aviat deixem el riu d'Arinsal per remuntar el seu afluent, el riu de Comapedrosa. A la vegada que la vall s'enfila, el pi negre substitueix el pi roig. Prop dels torrents, a les raconades humides i als peus de cingle creixen megafòrbies, herbes esponeroses i descarades que es fan mirar. Sense obeir a cap pla predeterminat, el conjunt és un jardí florit, acolorit, exquisit. Entre les flors que competeixen en atractiu distingim l'adenostil (*Adenostyles alliariae*) de gran fulles com barques de marges irregularment dentats i inflorescències igualment generoses de color rosat, la lletuga alpina (*Cicerbita alpina*) que és un altra composta de capítols violacis, una gran umbel·lífera de fulles amb foliols ovats coneguda com a salsufraji (*Peucedanum ostruthium*), la bellesa del marcòlic groc (*Lilium pyrenaicum*) i dues herbes de

Marcòlic groc

fulles amples i nervis paral·lels, la genciana groga (*Gentiana lutea*) amb flors grans d'un groc intens a l'axil·la de les fulles i el veladre (*Veratrum album*) amb les flors d'un blanc d'ivori en un raïm terminal que cal no confondre amb el baladre (*Nerium oleander*) de la terra baixa. Malgrat l'altitud, la calorada de juliol també ha arribat al Pirineu amb l'efecte d'haver interromput la florida del neret. Pel camí aprenem a diferenciar el bedoll comú (*Betula pendula*) del bedoll pubescent (*Betula pubescens*) de branquillons joves efectivament pilosos i amb un matis rosat a l'escorça.

A mitja alçada de la vall, quasi al límit altitudinal del bosc, es troba el refugi de Comapedrosa, gran i ben equipat. Al seu costat hi ha l'estany de les Truites d'aigua freda, represat i fondo, on efectivament neden les truites. Poc més amunt, en clar contrast, hi ha la bassa de les Granotes d'aigua soma, extens i curull de vegetació; destaquen la profusió d'orquis maculat (*Dactylorhiza maculata* ssp. *maculata*) d'esplèndides inflorescències purpúries, de càrex inflat (*Carex rostrata*) de fulles blavisses i els plomalls de les cotoneres (*Eriophorum* sp.).

(Continua)

Refugi de Comapedrosa i estany de les Truites

Havent dinat vora el refugi, queda encara pendent l'ascensió al port de Sanfons, carener amb la vall de Tor i el punt més alt de l'itinerari. Voregem el pic del Port Vell per arribar de manera més descansada al Port Vell que cavalca entre la vall de Port Negre i Tor a l'oest i la vall de Comallempla i Arinsal a l'est. Per Comallempla baixem de dret pel camí ample que voreja les pistes d'esquí d'Arinsal. Però l'ambient ja no és el d'un parc natural al Pirineu, sinó el d'una muntanya alterada per artificialitats, malgrat la restauració dels prats allà on hi ha hagut moviment de terres.

Una surgència d'aigua ferruginosa pinta de color rovell intens les roques i recorda que som a tocar de la Vallferera, una mica més enllà en brolla una altra d'aigua clara: la hidrogeologia que

no veiem ni sospitem ha de ser ben complexa!

A Arinsal, després de la caminada i d'una calor que l'aigua fresca que baixa per mil rierols esmorteix, celebrem el final del curs. Les sortides d'aquesta temporada han estat especialment existoses per l'interès dels indrets visitats i perquè investigadors i centres d'interpretació n'han extret el contingut i gentilment ens l'han exposat de manera completa i intel·ligible. La celebració consistí en un bon berenar acompanyat de cava fresc, premis simbòlics de reconeixement a les actituds que fan més agraïdes les sortides, obsequis pels tres guies de natura habituals i l'estrena de la samarreta ICHN-Bages 2015. Brindem per unes vacances d'estiu plenes de descobertes de natura! ■

ICHN-Bages al Port Vell

Sortides del curs 2015-2016

Les primeres sortides programades per al curs 2015-2016 són les següents:

Dissabte 3 d'octubre de 2015. **L'estany de Queragut i la cova de Fontrabiosa** (Arieja i Capcir).

Dissabte 7 de novembre de 2015. **El cogulló del Turp** (Solsonès i Alt Urgell).

Dissabte 12 de desembre de 2015. **Riera de Talamanca** (Bages).

Dissabte 16 de gener del 2016. **La platja del Torn i les Rojales** (Baix Camp).

El punt de trobada des d'on s'iniciaran totes les sortides serà l'entrada principal de l'Escola Politècnica Superior d'Enginyeria de Manresa, a l'avinguda de les Bases de Manresa 61-73, de Manresa.

El transport de les sortides és en autocar.

El preu de les sortides és de 15 € per als socis de la ICHN i de 18 € per als qui no ho siguin. Aquests imports corresponen exclusivament al transport i no inclouen extres, com ara entrades a museus. ■

Delegació d'Osona - GNO

Sortida de plantes medicinals

El dissabte 11 de juliol es va dur a terme la sisena sortida del cicle de descoberta dels sistemes naturals, dedicada a les plantes medicinals. Aquest cop la sortida es va realitzar al Lluçanès, pels volts del pantà de la Gavarresa. El guia en aquesta ocasió va ser en Santi Jàvega, herbolari i autor

del llibre «Les plantes medicinals de la comarca d'Osona», publicat recentment. Tot i la calor hi van assistir una vintena de persones, que van poder gaudir d'una altra faceta de la botànica i aprendre un bon grapat d'usos medicinals de plantes que tenim ben a l'abast, un coneixement que s'havia anat disgregant, però que gràcies a algunes persones com en Santi s'està tornant a recuperar. ■

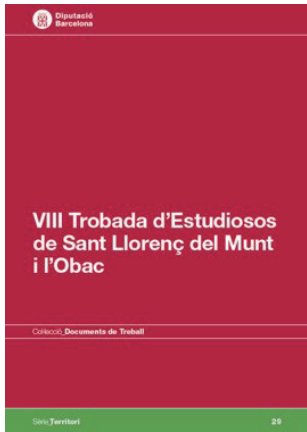

Generalitat de Catalunya

Pla de foment del turisme de natura als espais naturals protegits de Catalunya. 2015. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

EUROPARC-España. 2015. *El papel de los bosques maduros en la conservación de la biodiversidad.* Grupo de Conservación de EUROPARC-España.

VIII Trobada d'Estudiosos de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. 2015. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Sortida d'odonats

El passat diumenge dia 28 de juny el GNO-ICHN vam realitzar la ja habitual sortida naturalista d'odonats i macroinvertebrats aquàtics. Enguany i com l'any passat, la sortida es va portar a terme conjuntament amb el Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis (CERM) del Museu del Ter de Manlleu. Hi van assistir una trentena de persones, majoritàriament famílies amb canalla.

El lloc de mostreig va ser l'illa fluvial de Gallifa, situada al mig Ter, a les Masies de Voltregà, on el CERM hi té vigent un acord de custòdia amb la propietat i on s'hi han realitzat importants actuacions per a la millora del bosc de ribera. S'hi van detectar 10 espècies d'odonats (zigòpters i anisòpters) pròpies d'aigües embassades i d'aigües corrents. L'hàbitat variat de l'illa permet que hi hagin zones amb aigua corrent ben oxigenada i zones amb aigües calmades que afavoreixen les espècies pròpies de basses, d'aquesta manera la diversitat tant d'odo-

nats com de macroinvertebrats aquàtics és realment destacable.

La sortida va estar guiada per Josep Garcia Moreno, membre del GNO-ICHN i del grup de treball Oxygastra i per la biòloga Marta Alemany, del CERM, especialista en macroinvertebrats fluvials. Gràcies a tothom per la vostra assistència i us esperem a la propera! ■

Grup de treball Societat Catalana de Fotògrafs de Natura

Inauguració del curs 2015-2016. Sessió conjunta Societat Catalana de Fotògrafs de Natura - Societat Catalana d'Herpetologia.

L'Herpetofauna del món perdut. Aquesta denominació novel·lística fa referència als tepuis o muntanyes planes del sud de Veneçuela. Pel seu aïllament geogràfic s'han mantingut gairebé inexplorades fins ara, descobrint-se espècies, gèneres i fins i tot famílies noves per a la ciència. César Barrio, antropòleg i herpetòleg català i un dels expedicionaris més actius, que ha descrit mig centenar d'espècies, ens farà aquesta ponència il·lustrada amb nombroses fotografies de gran qualitat i vàlua dels amfibis i rèptils d'aquest indret tan remot. ■

Grup de treball Oxygastra

En record de Toni Estany

El 22 de maig passat vam rebre la trista notícia de la mort del nostre col·laborador i amic Toni Estany.

Amant de la natura i la fotografia, en els darrers anys havia inclòs els odonats entre els seus insectes preferits.

Des d'aquestes línies enviem a la seva dona, la Maria José, i a tota la seva família, el nostre sentiment més profund.

Fins a sempre Toni. ■

Toni Estany 2012

Grup de treball Espais Naturals Protegits

Darrerament, diverses institucions han publicat alguns informes que fan referència als espais naturals protegits i a les espècies protegides, els quals proporcionen tot un seguit de dades que permeten reflexionar sobre les polítiques de protecció de la biodiversitat.

L'informe *Medi ambient a Catalunya. Informe 2013* segueix la tendència habitual d'informar sobre el desplegament de les polítiques ambientals, però no dóna dades sobre l'efectivitat d'aquestes polítiques. Això és especialment visible en l'apartat d'espais naturals protegits, ja que s'informa sobre la tipologia i l'extensió dels espais protegits però no queden clars els resultats d'aquesta protecció. Pel que fa a les espècies, els treballs que des de fa dècades es fan sobre els ocells i les papallones, permeten disposar d'algunes dades més concretes sobre el seu estat de conservació. En relació amb l'*Informe sobre el medi ambient a Catalunya. Període 2006-2010*, es poden fer unes consideracions similars.

Més autocrític és l'informe *The european environment. State and outlook 2015*, el qual facilita dades pel conjunt dels estats europeus i informa que de les espècies i els hàbitats avaluats, el 60 % de les espècies

protegides i el 77 % dels hàbitats es troben en un estat de conservació desfavorable, motiu pel qual no només reconeix que no es podrà assolir l'objectiu d'aturar la pèrdua de la biodiversitat el 2020, sinó que de mantenir-se les tendències econòmiques i demogràfiques actuals, la pressió sobre la biodiversitat continuarà incrementant-se.

Finalment, l'informe *Impacte econòmic i social dels espais naturals protegits a Catalunya*, basat en les dades obtingudes en 16 espais naturals protegits, demostra que aquests generen 192 milions d'euros anuals en forma de valor afegit brut, principalment en el sector serveis, però també a la gestió dels propis espais protegits i a les activitats agràries. Pel que fa a l'ocupació, durant l'any 2013 el conjunt d'espais naturals protegits es compte que generaven 5.110 llocs de treball. Si es té en compte que, segons l'estudi, per cada euro que s'inverteix en gestió, es generen 8,8 euros en forma de valor afegit brut en les diverses activitats econòmiques, és fàcil calcular les milionàries repercussions econòmiques que per a Catalunya han tingut les retallades en els pressupostos dels espais naturals protegits dels darrers vuit anys. ■

Medi ambient a Catalunya. Informe 2013. 2015. Barcelona: Departament de Territori i Sostenibilitat, Generalitat de Catalunya.

Informe sobre el medi ambient a Catalunya. Període 2006-2010. 2014. Barcelona: DTS, Generalitat de Catalunya.

Impacte econòmic i social dels espais naturals protegits a Catalunya. 2015. Barcelona: Obra Social "la Caixa".

The European environment. State and outlook 2015. Copenhagen: European Environment Agency.

Treballs de la Societat Catalana de Lepidopterologia, números 104 (any 2013) i 105 (any 2014). Podeu veure'n els continguts a la seva [web](#).

Societats adherides

Grup Mineralògic Català. Conferències Mineralògiques de Tardor

El Grup Mineralògic Català, amb la col·laboració de la ICHN i dels Centres Científics i Tecnològics de la UB, han organitzat un cicle de Conferències Mineralògiques de Tardor, que se celebraran al Centre Cívic de les Cotxeres de Sants i a l'Institut d'Estudis Catalans. Hi ha temes ben diversos relacionats amb la mineralogia que creiem que poden ser del vostre interès.

La primera sessió tindrà lloc, el divendres, 2 d'octubre de 2015, a les 19 h, a la sala

d'actes de les Cotxeres de Sants. **Donacions als museus de minerals**, a càrrec de Carles Curto i Milà, geòleg, amb la col·laboració de JORDI FABRE i FORNAGUERA, biòleg.

La resta de conferències se celebraran a les 19.30 h, a la sala Pi i Sunyer de l'Institut d'Estudis Catalans:

Dijous, 8 d'octubre de 2015. **Passat, present i futur del col·leccionisme de minerals en un marc internacional**, a càrrec de JORDI

(Continua)

AGUADO MARTÍN, L. O., FERRERES, A.; VIÑUELA, E. 2015. *Guía de campo de los polinizadores de España*. Madrid: Mundi-Prensa.

FABRE I FORNAGUERA, biòleg, amb la col·laboració de CARLES CURTO I MILÀ. geòleg.

Divendres, 23 d'octubre de 2015. *La mineria i els minerals de la Conca de Bellmunt: passat, present i... futur?*, a càrrec de JOAN ABELLA I CREUS, membre del GMC.

Dijous, 12 de novembre de 2015. *Els minerals del futur i les seves aplicacions tecnològiques*, a càrrec de MARC CAMPENY I CREGO, geòleg.

Divendres, 27 de novembre de 2015. *Marte: claus astrogeològiques para la búsqueda de vida*, a càrrec de JESÚS MARTÍNEZ FRIAS, geòleg.

Dijous, 3 de desembre de 2015. *La microsscòpia electrònica de rastreig en la*

determinació de minerals (amb pràctica als CCiTUB), a càrrec de JOAN ROSELL I RIBA. Químic.

Dijous, 17 de desembre de 2015. Taula rodona: *Mineralogia versus Museologia: estratègies científiques i polítiques. Un Museu Miner i Mineralògic de Catalunya?*, amb la participació de: Frederic Varela (President del GMC), Marc Campeny (Facultat de Geologia), Carles Curto (Membre de GMC), Gemma Barceló (Museu Mines de Bellmunt), Enric Kucera (Membre del GMC i gerent de Kucera Minerals).

L'entrada és lliure i gratuïta i no cal inscripció prèvia. Només cal presentar-se a l'hora i lloc indicats. Podeu consultar el programa complet al [web de la ICHN](#). ■

Representants en organismes i institucions

Consell de Protecció de la Natura

Durant aquests darrers mesos, el Consell de Protecció de la Natura ha elaborat dos nous informes relacionats amb la proposta d'ampliació del Parc Natural de l'Alt Pirineu i amb la proposta de creació del Parc Natural de les Capçaleres del ter i del Freser.

En els dos casos es valora de manera molt positiva la proposta, tot i que en relació amb l'ampliació del Parc Natural de l'Alt Pirineu es recorda que encara resten espais de considerable valor fora del nou àmbit i que els déficits del parc pel que fa a recursos per dur a terme una gestió d'acord amb els seus objectius de conservació poden sobrepassar els beneficis que per al parc pot comportar la proposada millora de la seva delimitació.

En relació amb el projecte de declaració del Parc Natural de les Capçaleres del Ter i el Freser, es proposa millorar considerablement el seu àmbit

territorial —cal replantejar-se els límits dels enclavaments de Núria i Ulldeter—, es recorda la conveniència d'aprofitar aquesta oportunitat per crear diverses reserves naturals al seu interior, i se suggereix una major concreció en els objectius de conservació i en les normes bàsiques de protecció i no posposar-ho fins a la redacció d'un nou pla especial de protecció. ■

Comissió de Política Territorial i Urbanisme de Catalunya

Els principals temes tractats en la reunió del 27 de juliol estaven relacionats amb la nova Llei d'arquitectura que s'està redactant i amb el Pla director urbanístic d'extinció de sectors no sostenibles. També es va tractar del Pla director aeroportuari de l'aeròdrom Barcelona/Bages.

El Pla director urbanístic d'extinció de sectors no sostenibles parteix de la base que actualment hi ha molts sectors de sòl urbanitzable que no només no s'han desenvolupat,

ni es preveu que ho facin, sinó que, a més, van en contra del que s'anomena urbanisme sostenible, motiu pel qual es proposa que alguns d'aquests sectors tornin a esdevenir sòl no urbanitzable.

Tot i que a Catalunya es compta que hi ha uns 5.000 sectors no desenvolupats —que ocupen una superfície tres vegades superior a la de la ciutat de Barcelona—, la primera proposta que es fa és molt modesta i no abastaria a més de 30 o 40 d'aquests sectors.

(Continua)

Comissió per a la Sostenibilitat de les Terres de l'Ebre

En la reunió del 25 de juny, es van presentar els resultats del treball de la comissió tècnica encarregada d'actualitzar la proposta de cabals ecològics al tram final de l'Ebre. Aquest treball s'ha fet a partir dels mateixos criteris de la proposta del 2007 però actualitzant les dades disponibles i incorporant-ne de noves.

Aquest treball s'ha realitzat utilitzant nous models hidrològics, validats biològicament, i tenint en compte els requeriments de gestió de la falca salina, el règim de crescudes i el cabal en períodes d'excepcionalitat. La proposta que n'ha resultat va dels 5.800 Hm³ en anys secs fins als gairebé 10.000 en anys humits. Cal recordar que el cabal aprovat per la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre és de 3.000 Hm³/any.

En relació amb el riu Ebre, cal comentar que mentre d'una banda es defensa la millora dels cabals ecològics també, la Generalitat, està estudiant la proposta de construcció de tres assuts regulables als municipis de Tortosa i Benifallet (Baix Ebre) i Garcia (Ribera d'Ebre) per posar en marxa tres noves centrals hidroelèctriques, cosa que repercutiria negativament en el tram final de l'Ebre. ■

Recull de legislació

Aragó

DECRETO LEGISLATIVO 1/2015, de 29 de julio, del Gobierno de Aragón, por el que se aprueba el texto refundido de la **Ley de Espacios Protegidos de Aragón**. BOA núm. 151 de 06 d'agost de 2015.

Catalunya

RESOLUCIÓ AAM/1287/2015, de 26 de maig, per la qual s'estableix el nombre màxim d'**ocells fringíl·lids**, segregats per espècie i sexe, que podran ser capturats a Catalunya durant l'any 2015, i s'obre el termini per a la presentació de sol·licituds d'autoritzacions excepcionals de captura d'ocells fringíl·lids. DOGC núm. 6896 de 19 de juny de 2015.

ACORD GOV/98/2015, de 23 de juny, pel qual es ratifica l'acord de modificació dels Estatuts del Consorci de l'**Observatori del Paisatge**, i se n'aprova el Text refós. DOGC núm. 6900 de 26 de juny de 2015.

RESOLUCIÓ TES/1635/2015, de 13 de juliol, per la qual s'atorga el **Premi Medi Ambient** de la Generalitat de Catalunya per a l'any 2015. DOGC núm. 6916 de 20 de juliol de 2015.

Illes Balears

Acord del Ple del Consell Insular de Mallorca, d'aprovació definitiva del Pla especial d'ordenació i de protecció de la **Ruta de Pedra en Sec** (PERPS). BOIB núm 093 de 25 de juny de 2015.

País Valencià

ORDE 18/2015, de 19 de juny, de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, per la qual es fixen, per a la temporada 2015-2016, els **períodes hàbils i normes de caça** en les zones comunes i s'establixen altres regulacions en els vedats de caça i zones de caça controlada a la Comunitat Valenciana. DOCV núm. 7556 de 25 de juny de 2015.

DECRET 127/2015, de 31 de juliol, del Consell, pel qual es declaren com a **zones especials de conservació** (ZEC) els llocs d'importància comunitària (LIC) Lavajos de Sinarcas, Marjal de Nules i Marjal dels Moros, i s'aproven les normes de gestió per a estos LIC i per a la Zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA) Marjal dels Moros. DOCV núm. 7586 de 5 d'agost de 2015. ■

Podeu consultar les presentacions d'aquesta jornada al web de **Ruralcat**.

Un balanç retrospectiu de la gestió de la biodiversitat a Catalunya (I) - RICARD CASANOVAS.

Un balanç retrospectiu de la gestió de la biodiversitat a Catalunya (II) - RICARD GUTIÉRREZ.

L'estat del plans de conservació i recuperació d'espècies amenaçades - MANEL POMAROL.

Bases pel futur observatori de la biodiversitat dels espais naturals de Catalunya - LLUÍS BROTONS.

De l'Inventari de boscos singulars de Catalunya a la Xarxa de boscos amb dinàmica natural - JORDI VAYREDA.

El seguiment de la biodiversitat a la Xarxa d'Espais Natura de la Fundació Catalunya-La Pedrera - XAVIER ESCUTÉ.

Vols rebre el NOTÍCIES més aviat, en color i amb enllaços als documents anunciats?

Contacta amb la Secretaria de la Institució (ichn@iec.cat) i demana la versió en format pdf!

Segueix-nos al Facebook.

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori
i Sostenibilitat

fundada el 1899

ICHN
Institució Catalana
d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 933 248 582
Fax 932 701 180
A/e: ichn@iec.cat
A/I: <http://ichn.iec.cat>

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
ISSN: 2339-5672
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

Cursos naturalistes

17 i 18 d'octubre de 2015. *Dibuixar la natura: l'esbós de camp*, a càrrec de JORDI CORBERA, il·lustrador científic, ICHN. El curs tindrà lloc a Mataró i a l'espai natural del Corredor (el Maresme).

Per a més informació i inscripcions: Secretaria de la ICHN. Tel: 933 248 582; a/e: ichn@iec.cat.

Delegació del Bages

Sortides naturalistes guiades:

Dissabte 3 d'octubre de 2015, de 7.15 a 20 h. *L'estany de Queragut i la cova de Font-rabiosa* (Arieja i Capcir).

Dissabte 7 de novembre de 2015, de 8.15 a 20 h. *El cogulló del Turp* (Solsonès i Alt Urgell).

Cal inscriure-s'hi a l'adreça ichnbages@gmail.com o bé al telèfon 933 248 582 de la Secretaria de la ICHN.

Grup de treball Societat Catalana de Fotògrafs de Natura

Dimecres, 7 d'octubre de 2015, a les 19 h, a la Sala Pere Corominies de l'IEC. Sessió inaugural del curs. *L'herpetofauna del món perdut*, a càrrec de CÉSAR BARRIOS, arqueòleg i herpetòleg. Sessió conjunta SCFN - SCherpetologia.

Cicle de classes de Màrqueting, a càrrec de MÓNICA BUSQUETS, SCFN. Les sessions, teòriques i pràctiques, tindran lloc a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, de 18 a 21 h, els dies següents:

16 de setembre. *Fonaments de màrqueting*. Posicionament, Segmentació & Branding.

14 d'octubre. *El pla de màrqueting*. El full de ruta.

21 d'octubre. *El meu bloc*. Benvingut a casa meva.

28 d'octubre. *E-mail màrqueting*. El Rei.

El preu de cada sessió és de 50 €

Preu de les 4 sessions: 160 €

Preu especial per als socis de la SCFN i de la ICHN: 29 € per sessió.

L'import es farà efectiu abans de cada sessió, però atès que les places són limitades, cal reservar plaça escrivint a monicabusquets@gmail.com o trucant al 644 500 260.

Grup Mineralògic Català. Conferències Mineralògiques de Tardor

Divendres, 2 d'octubre de 2015, a les 19 h, a la sala d'actes de les Cotxeres de Sants. *Donacions als museus de minerals*, a càrrec de Carles Curto i Milà, geòleg, amb la col·laboració de JORDI FABRE i FORNAGUERA, biòleg.

La resta de conferències se celebraran a les 19.30 h, a la sala Pi i Sunyer de l'Institut d'Estudis Catalans:

Dijous, 8 d'octubre de 2015. *Passat, present i futur del col·leccionisme de minerals en un marc internacional*, a càrrec de JORDI FABRE i FORNAGUERA, biòleg, amb la col·laboració de CARLES CURTO i MILÀ, geòleg.

Divendres, 23 d'octubre de 2015. *La mineria i els minerals de la Conca de Bellmunt: passat, present i... futur?*, a càrrec de JOAN ABELLA i CREUS, membre del GMC.

Dijous, 12 de novembre de 2015. *Els minerals del futur i les seves aplicacions tecnològiques*, a càrrec de MARC CAMPENY i CREGO, geòleg.

Divendres, 27 de novembre de 2015. *Marte: claus astrogeològiques para la búsqueda de vida*, a càrrec de JESÚS MARTÍNEZ FRÍAS, geòleg.

Dijous, 3 de desembre de 2015. *La microscòpia electrònica de rastreig en la determinació de minerals* (amb pràctica als CCiTUB), a càrrec de JOAN ROSELL i RIBA. Químic.

Dijous, 17 de desembre de 2015. Taula rodona: *Mineralogia versus Museologia: estratègies científiques i polítiques. Un Museu Miner i Mineralògic de Catalunya?*, amb la participació de: Frederic Varela (President del GMC), Marc Campeny (Facultat de Geologia), Carles Curto (Membre de GMC), Gemma Barceló (Museu Mines de Bellmunt), Enric Kucera (Membre del GMC i gerent de Kucera Minerals).

L'entrada és lliure i gratuïta i no cal inscripció prèvia. Podeu consultar el programa complet al [web de la ICHN](http://web.de/ICHN).

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES:

Jordi Badia, Guillem Bagaria, Josep Germain, Josep Antoni Ignacio, Pere Luque, Ricard Martín, Albert Masó, Xavier Maynou, Paul Müller, Ferran Sayol, Delfi Sanuy i Francesc Vallhonrat.